

Skole-hjem-samarbejdet

af Ane Qvortrup og Jacob Christensen

Da Corona-epidemien brød ud i Danmark i marts 2020, blev skolen, lærerne, pædagogerne og lederne, eleverne, forældrene og skole-hjem-samarbejdet sat under pres. Med meget kort varsel blev alle elever sendt hjem som følge af skolelukninger, og undervisningen skulle gennemføres som hjemmeundervisning. Hurtigt meldte spørgsmålene sig: hvad betyder dette for elevernes læring, trivsel og sociale relationer, for forældrene der skulle balancere mellem arbejde, hjemmeundervisning og familieliv, og for underviserne der med få dages varsel skulle foretage en digital omstilling og gennemføre undervisning på afstand?

I slutningen af marts udarbejdede vi, en forskergruppe fra Aarhus Universitet og Syddansk Universitet, et spørgeskema, som i første uge af april blev sendt ud til alle elever i 3.-9. klasse og deres forældre i Aarhus, Frederikshavn, Hjørring, Lemvig, Odense og Svendborg kommuner. Svarene giver et unikt datamateriale.

Skole-hjem-samarbejdet har været og er altafgørende under Corona-karantænen. Samtidig har det været under pres og har antaget helt nye former. Eleverne blev sendt hjem med kort varsel og skulle undervises på afstand med hjemmet som ramme og med forældrene som en vigtig ressource. I dette notat tager vi fat i skole-hjem-samarbejdet. I undersøgelsen har vi spurgt ind til forældrenes oplevelse af situationen og til både elevernes og forældrenes oplevelse af samarbejdet. Samtidig har vi undersøgt en række forhold, som måske på sigt kan påvirke det. Resultaterne fra disse dele af undersøgelsen samler vi i dette notat om skole-hjem-samarbejdet.

Antagelsen om, at forældrene er en vigtig ressource ift. hjemmeundervisningen, bekræftes af forældrene. Således angiver mere end halvdelen af forældrene, at de bruger meget tid på børnenes skolearbejde:

- "Vi bruger meget tid på barnets/børnenes skolearbejde": 60% er helt eller overvejende enige, mens 20,6% er helt eller overvejende uenige.

Denne opgave holdt op imod det, at mange forældre samtidig skal passe et job (en stor del hjemmefra) og tage sig af familiære forhold kan gøre det svært at balancere mellem opgaver. Dette udtrykker også over halvdelen af forældrene sig enige i, mens en tredjedel ikke oplever det som svært:

- "Situationen gør det svært at balancere arbejde, barn/børn og familieliv": 51,1% er helt eller overvejende enige, mens 30,5% er helt eller overvejende uenige.

På trods af dette angiver lidt mere end halvdelen af forældrene, at det er let at få hverdagen til at hænge sammen, mens lige under femten procent giver udtryk for det modsatte:

- "Det er let at få hverdagen til at hænge sammen": 53,9% er helt eller overvejende enige, mens 14,2% er helt eller overvejende uenige.

Der tegner sig altså et billede af, at mange forældre synes, det er en svær situation, men at det også for mange lader sig gøre at få den til at gå op. Imidlertid er der også en væsentlig del, som oplever at være udfordrede.

Hvordan har elever og forældre så oplevet samarbejdet? Vi har først spurgt til, hvordan elever og forældre oplever, at lærerne har håndteret situationen. Elevernes oplevelse er positiv:

- "Lærerne klarer situationen godt": 71,9% er helt eller overvejende enige, mens 8% er helt eller overvejende uenige.

Et lignende positivt billede viser sig ved de udsagn, hvor forældrene bliver bedt om at vurdere lærernes håndtering:

- "Lærerne har håndteret situationen med stor dygtighed": 69,5% er helt eller overvejende enige, mens 11,1% er helt eller overvejende uenige
- "Lærerne har håndteret situationen med stor entusiasme": 64,7% er helt eller overvejende enige, mens 11,7% er helt eller overvejende uenige.
- "Vores barn/børn har fået god støtte fra skolen": 62,3% er helt eller overvejende enige, mens 14,7% er helt eller overvejende uenige.
- "Vi har fået god hjælp til at håndtere situationen i forhold til børnenes skolegang": 52,4% er helt eller overvejende enige, mens 18,9% er helt eller overvejende uenige

Som det er klart i ovenstående, er der både en stor del af eleverne og forældrene, der er positive over den måde, lærerne har håndteret situationen på. Dog er det næsten femten og tyve procent af forældrene, der er uenige i, at børnene henholdsvis de selv har fået god støtte og hjælp.

I forlængelse af dette, skal det nævnes, at der viser sig forhold, som, vurderer vi, med fortsat hjemmeundervisning i de store klasser vil kunne slide både på elevernes og forældrenes oplevelse af samarbejdet, og som derfor kan være vigtige at have opmærksomhed på. Det første, vi vil fremhæve i den forbindelse, er elevernes og lærernes savn af skolen.

Når det kommer til elevernes savn af skolen, viser det sig i to udsagn, hvor det bliver klart, at de ikke alene savner deres fritidsaktiviteter (det er 82,1% helt enige eller overvejende enige i, at de gør) og deres venner og kammerater (det er 92,6% helt enige eller overvejende enige i, at de gør), men også deres lærere og undervisningen:

- "Jeg savner at være sammen med mine lærere": 60,4% er helt enige eller overvejende enige, mens 14,2% er helt enige eller overvejende uenige.
- "Jeg savner undervisningen på skolen": 71,7% er helt enige eller overvejende enige, mens 12,1% er helt enige eller overvejende uenige.

Det kommer nok ikke som nogen overraskelse for de fleste, at mange savner fritidsaktiviteter samt deres venner og kammerater. Måske er det mere overraskende, at to tredjedele af eleverne markerer, at de savner både at være sammen med deres lærere og selve undervisningen på skolen? Dette kan sagtens, vurderer vi, få en positiv betydning for samarbejdet på sigt: Man bliver mindet om værdien af det man har, når man i en periode må undvære det. Imidlertid kan det måske også under den fortsatte undervisning hjemmefra for de ældste elever, slide på deres positive oplevelse af lærernes indsats, hvis savnet bliver ved med at fylde eller endda bliver større.

Også forældrene giver udtryk for en længsel efter skolen, både mht. deres børn og sig selv:

- "Vores barn/børn glæder sig, skolen åbner igen": 81,1% er helt enige eller overvejende enige, mens 7,4% er helt enige eller overvejende uenige.
- "Vi glæder os til, at skolerne åbner igen": 86,6% er helt enige eller overvejende enige, mens 4,4% er helt enige eller overvejende uenige.

Som det bliver klart ud fra forældrenes svar, er der en stor del af forældrene, der glæder sig til, at skolerne åbner igen. Ligesom vi vurderede det i forbindelse med eleverne, signalerer dette en positiv oplevelse af skolen, som kan være vigtig fremadrettet. Men det kan evt. også på sigt påvirke deres oplevelse af situationen og af lærernes indsats i en negativ retning. Sidstnævnte kan, vurderer vi, forstærkes af, at lidt mere end en tredjedel af forældrene udtrykker bekymring for deres børns læring og udvikling:

- "Vi er bekymrede i forhold til vores barns/børns læring og udvikling": 34,5% er helt enige eller overvejende enige, mens 46,5% er helt enige eller overvejende uenige.